

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 89/05-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. augusta 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Ing. R. K., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. V. D., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 418/93 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 418/93 **p o r u š i l** základné právo Ing. R. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 418/93 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. R. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. R. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 953 Sk (slovom sedemtisícdeväťstopäťdesiat tri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. V. D., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 19. mája 2005 č. k. I. ÚS 89/05-19 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. R. K., bytom B. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. V. D., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 418/93.

2. Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 14. júla 1993 podal na okresnom súde žalobu „o uhradenie škody 100 000 Sk, spôsobenej mu odporcom nedodržaním hosp. zmluvy“. Okresný súd uznesením z 29. marca 2000 konanie zastavil. Toto rozhodnutie potvrdil Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 12. decembra 2000. Na základe sťažovateľovho dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 10. apríla 2001 zrušil uznesenie odvolacieho súdu a uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Z dôvodu neprítomnosti účastníkov na pojednávaní okresný súd konanie najprv 24. októbra 2001 a následne

3. novembra 2003 prerušil. Posledné prerušenie konania potvrdil krajský súd uznesením z 5. augusta 2004. Vzhľadom na pobyt žalovaného v zahraničí (v konaní zastúpeného opatrovníkom), ako aj dostatku „*listinných dôkazov*“ sa sťažovateľ domáhal postupu okresného súdu podľa § 115a Občianskeho súdneho poriadku (t. j. prejednávania a rozhodnutia veci bez nariadenia pojednávania). Predmetná vec nebola dosiaľ právoplatne rozhodnutá.

Postup okresného súdu považuje sťažovateľ za porušenie ním označeného základného práva.

3. Sťažovateľ viackrát (30. januára 2002, 16. októbra 2003, 11. októbra 2004, 3. mája 2005) urgoval pokračovanie v konaní. Sťažnosť na prietahy v konaní podal predsedovi okresného súdu 6. februára 2003.

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietahov, priznal mu finančné zadost'učinenie vo výške 200 000 Sk a náhradu trov konania..

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr. 3180/05 z 9. júna 2005 a právna zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom z 15. júla 2005 k uvedenému vyjadreniu okresného súdu.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s predloženým dokumentačným materiálom dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci,

t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. Cb 418/93.

A

1. Okresnému súdu 16. júla 1993 podalo Vydavateľstvo R. – P., P. O. BOX 1, B. (ďalej len „žalobca“) proti PGS – M. S., B. (ďalej len „žalovaný“) žalobu o uhradenie škody 100 000 Sk s prísl. z dôvodu oneskorenej (po zmluvne dohodnutom termíne) výroby 10 000 ks publikácie s názvom „*Kto ste, pán M.?*“

2. Okresný súd 13. augusta 1993 vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok v sume 4 000 Sk (výzva mu bola doručená 9. septembra 1993).

3. Dňa 22. septembra 1993 žalobca požiadal o predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku do 30. septembra 1993. Dňa 7. októbra 1993 opäť žiadal o predĺženie lehoty. Okresný súd 5. novembra 1994 urgoval u žalobcu zaplatenie súdneho poplatku.

4. Okresný súd 18. januára 1994 zaslal žalobcovi poštovú poukážku na uhradenie súdneho poplatku. Podľa úradného záznamu v spise súdny poplatok nebol uhradený do 7. marca 1994.

5. Okresný súd na pojednávaní (bez predvolania účastníkov) konanom 17. marca 1994 konanie v predmetnej veci zastavil.

6. Žalobca listom doručeným okresnému súdu 11. apríla 1994 oznámil, že mu bola doručená poštová poukážka na úhradu súdneho poplatku za návrh s predpísanou sumou 4 000 Sk, a keďže sa mu už „*podarilo zohnať 4 kolky po 1 000 Sk*“, žiada, aby súd „*vytýčil termín pojednávania, na ktorom kolky pred začatím pojednávania súdu odovzdá*“.

7. Žalobca 11. januára 1994 oznámil, že správne označenie žalovaného je GTS namiesto omylom označenej firmy PGS. Súčasne žiadal o zaslanie poštovej poukážky pre

nedostatok kolkov na trhu (uvedené podanie žalobcu nebolo v spise číselne označené a bolo pripojené spolu s upravenou žalobou zo 14. júla 1993 k vopred pod bodom 6 uvedenému podaniu žalobcu z 11. januára 1994).

8. Na liste č. 10 súdneho spisu je písomné vyhotovenie uznesenia o zastavení konania zo 17. marca 1994 (č. k. Cb 419/93-9), ktoré bolo doručené žalobcovi 23. mája 1994.

9. Proti uzneseniu o zastavení konania podal žalobca 9. júna 1994 odvolanie, žiadal ho zrušiť a nariadiť termín pojednávania.

10. Okresný súd 29. júna 1994 zaslal žalobcovi opätovnú výzvu na uhradenie súdneho poplatku za návrh. Žalobca uhradil poplatok v kolkových známkach (v celkovej sume 4 000 Sk) o čom písomne informoval okresný súd 13. júla 1994. V uvedený deň žalobca požiadal okresný súd o ďalšiu opravu označenia žalovaného, a to na GTS – M. S.

11. Žaloba bola 26. júla 1994 doručená žalovanému na vyjadrenie v lehote 10 dní. Žalovaný 22. augusta 1994 okresnému súdu oznámil, že žalobu neuznáva a žiada ju z dôvodov ním uvedených zamietnuť.

12. Okresný súd 10. januára 1995 stanovil termín pojednávania na 26. január 1995 (predvolania boli doručené účastníkom 12., resp. 14. januára 1995).

13. Na pojednávaní konanom 26. januára 1995 (za prítomnosti právnych zástupcov žalobcu a žalovaného) bol vykonaný pokus o zmier. Keďže k zmiaru nedošlo, bolo „*otvorené pojednávanie vo veci samej*“ a bola vypočutá žalujúca strana. Pojednávanie bolo odročené na 23. marec 1995 s tým, že účastníci na ňom predložia svoje podnikateľské oprávnenia a bude vypočutý žalovaný.

14. Na pojednávaní konanom 23. marca 1995 (za prítomnosti právnych zástupcov žalobcu a žalovaného) bol vykonaný výsluch žalovaného, ktorý sa vyjadril k predmetu sporu a „*pohl'adátku navrhovateľa*“ neuznal. Právny zástupca žalobcu predložil súdu rozhodnutie Obvodného úradu Bratislava 3 z 18. júna 1991 o povolení podnikania pre R. K. s obchodným názvom Vydavateľstvo R. – P.

Pojednávanie bolo odročené na 11. máj 1995 s tým, že budú okrem účastníkov predvolaní R. K. z B., zástupca KNIHTLAČIARNE S., s. r. o., a svedok J. B. (v súdnom spise nie je preukázané doručenie predvolania pre svedka).

15. Pojednávanie konané 11. mája 1995 (za prítomnosti žalovaného, jeho právneho zástupcu a právneho zástupcu žalobcu) bolo na návrh účastníkov odročené na neurčito za účelom pokusu o mimosúdnu dohodu.

16. Okresný súd 6. júla 1995 vyzval právneho zástupcu žalobcu, aby v lehote 10 dní oznámil súdu „*d'alšiu dispozíciu s návrhom vo veci ...*“. Táto výzva a aj opakovaná výzva z 11. septembra 1995 boli poštou vrátené z dôvodu „*odst'ahovania sa*“ advokáta.

17. Okresný súd 22. septembra 1995 vyzval R. K. (vydavateľa), aby oznámil novú adresu právneho zástupcu žalobcu (odpoveď bola súdu doručená 10. októbra 1995).

18. Okresný súd 19. októbra 1995 opätovne vyzval právneho zástupcu žalobcu na podanie informácie uvedenej vyššie pod bodom 16 (v odpovedi zo 7. novembra 1995 tento uviedol, že nedošlo k dohode a žalobca trvá v celom rozsahu na podanej žalobe).

19. Okresný súd 25. októbra 1996 stanovil termín pojednávania na 21. november 1996. Predvolania boli doručené 5. novembra 1996 právnym zástupcom účastníkov.

20. Právny zástupca žalobcu 13. novembra 1996 oznámil okresnému súdu, že odstúpil od zmluvy o právnej pomoci a vypovedal žalobcovi plnomocenstvo.

21. Pojednávanie konané 21. novembra 1996 (prítomní žalovaný a jeho právny zástupca) bolo pre neprítomnosť žalobcu odročené na 12. december 1996 (predvolanie žalobcovi expedované 9. decembra 1996 mu bolo doručené až 23. decembra 1996).

22. Pojednávanie konané 12. decembra 1996 (prítomní žalovaný a jeho právny zástupca) bolo z dôvodu nedoručenia predvolania žalobcovi odročené na 3. február 1997 (predvolanie bolo doručené žalobcovi 23. decembra 1996).

23. Vydavateľ R. K. z B. podaním doručeným okresnému súdu 13. decembra 1996 ospravedlnil (uviedol dôvody) neúčast' žalobcu na pojednávaní, požiadal o poskytnutie lehoty na zvolenie si iného právneho zástupcu a žiadal opraviť názov žalobcu na Vydavateľstvo R. – P., R. K., B.

24. Žalobca listom z 23. decembra 1996 informoval okresný súd, že „*dnes som obdržal dve predvolania na pojednávanie, a to na deň 12. december 1996 a 3. február 1997*“. Z dôvodov uvedených vyššie pod bodom 23 žiadal o zrušenie termínu pojednávania stanoveného na 3. február 1997.

25. Pojednávanie konané 3. februára 1997 bolo pre neprítomnosť účastníkov (žalovaná strana svoju neúčast' neospravedlnila) odročené na neurčito s tým, že v lehote troch mesiacov vyzve sťažovateľa na podanie informácie o ďalšom disponovaní so žalobou.

26. Okresnému súdu bolo 18. februára 1997 predložené plnomocenstvo pre ďalšieho právneho zástupcu žalobcu (advokátku JUDr. V. D. z B.) a žiadosť o poskytnutie lehoty na pokus o mimosúdnu dohodu.

27. Okresný súd 19. júna 1997 žiadal od právnej zástupkyne žalobcu „*oznámenie ďalších dispozícií s návrhom, t. j. či došlo k mimosúdnej dohode a návrh beriete späť, alebo či trváte na návrhu a pokračovaní v konaní*“ (odpoveď bola doručená súdu 14. júla 1997. Žalobca žiadal pokračovať v konaní).

28. Okresný súd 29. júna 1999 stanovil termín pojednávania na 25. august 1999 (predvolania boli doručené právnym zástupcom účastníkov 8. júla 1999).

29. Právny zástupca žalovaného 28. júla 1999 oznámil okresnému súdu odvolanie plnomocenstva. Právna zástupkyňa žalobcu 25. augusta 1999 požiadala o odročenie termínu pojednávania z dôvodu čerpania dovolenky na zotavenie.

30. Pojednávanie konané 25. augusta 1999 bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov odročené na neurčito (doručenie predvolania žalovanému nebolo vykázané).

31. Právna zástupkyňa žalobcu 6. septembra 1999 doručila súdu rozhodnutie Okresného úradu B. III č. Žo – 98/03303/01, resp. č. 404/98 zo 17. februára 1998 o zrušení živnostenského oprávnenia sťažovateľa a žiadala upraviť názov žalobcu na Ing. R. K., B.

32. Právna zástupkyňa sťažovateľa 4. októbra 1999 žiadala o zrušenie termínu pojednávania stanoveného na 11. október 1999 zo zdravotných dôvodov a tiež z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti jej klienta.

33. Pojednávanie konané 11. októbra 1999 bolo pre neprítomnosť účastníkov odročené na neurčito.

34. Okresný súd 20. októbra 1999 predvolal účastníkov na pojednávanie, stanovené na 22. november 1999.

35. Pojednávanie konané 22. novembra 1999 bolo z dôvodu neprítomnosti žalovaného odročené na neurčito. Žalovaný bude na nasledujúce pojednávanie predvolaný pod hrozbou pokuty (v zápisnici o pojednávaní pod bodom 3 je uvedené, že „... sa nedostavil odporca,

doručenie predvolania má riadne vykázané“. Uvedené vyvracia k zápisnici pripojená poštou vrátená zásielka – predv. T/ 22. novembra – adresovaná žalovanému a vrátená okresnému súdu ako nedoručená 15. novembra 1999).

Dňa 22. novembra 1999 (expedované 26. decembra 1999) okresný súd stanovil termín pojednávania na 26. január 2000 (zásielka adresovaná žalovanému bola vrátená poštou 19. januára 2000 ako nedoručená).

36. Na žiadosť okresného súdu z 22. decembra 1999 o doručenie predvolania žalovanému Okresné riaditeľstvo Policajného zboru B. 17. januára 2000 oznámilo, že na mieste trvalého bydliska žalovaného zistilo, že tento je t. č. v zahraničí a nie je známe, kedy sa vráti do Slovenskej republiky.

37. Pojednávanie konané 26. januára 2000 bolo pre neprítomnosť účastníkov (sťažovateľ sa ospravedlnil) odročené na neurčito.

38. Okresný súd 10. februára 2000 uznesením č. k. Cb 418/93-74 ustanovil žalovanému za opatrovníka pracovníčku okresného súdu D. P.

39. Okresný súd 10. februára 2000 stanovil termín pojednávania na 29. marec 2000 (predvolanie bolo doručené právnej zástupkyne sťažovateľa a opatrovníkovi žalovaného).

40. Na pojednávaní konanom 29. marca 2000 (za prítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľa) bolo konanie v predmetnej veci uznesením (č. k. Cb 418/93-77) zastavené, pretože *„... navrhovateľ nemôže byť účastníkom konania z dôvodu, že nemá právnu subjektivitu teda nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti – nie je subjektom práva. Subjekt Vydavateľstvo R. P., neexistuje“*. Podľa právneho názoru okresného súdu ide o taký *„... nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť. V takomto prípade nemožno napraviť názov, označenie navrhovateľa, vykonať zámenu účastníkov (navrhovateľ nie je účastník).“*

41. Sťažovateľ 22. mája 2000 napadol predmetné rozhodnutie odvolaním, v ktorom tvrdil, že *„som ... od začiatku vystupoval ako fyzická osoba a nie ako právnická osoba, svoje označenie v žalobe zo dňa 16. júla 1993 som uviedol podľa živnostenského oznámenia vydaného v júni 1991 ...“*, a podaniami z 11. decembra 1996 a 31. augusta 1999 žiadal o opravu jeho označenia. Sťažovateľ sa odvolal na ustanovenie § 107 Občianskeho súdneho poriadku a tvrdil, že *„súd môže bez prerušenia pokračovať v konaní, keď je zo zákona zrejмый nositeľ hmotno – právneho vzťahu, v ktorom pôvodne vystupoval aj účastník, ktorý*

stratil spôsobilosť. V danom prípade teda nositeľom hmotno-právneho vzťahu bolo Vydavateľstvo R. – P., R. K., ktoré zaniklo 27. februára 1998 a Ing. R. K. je ďalej nositeľom pôvodného hmotno-právneho vzťahu, pričom od začiatku vystupoval ako fyzická osoba a ide o obchodný prípad z roku 1991, kedy bol v ŽO označený pod obchodným názvom Vydavateľstvo R. – P. na adrese B.“.

42. Súdny spis sp. zn. Cb 418/93 bol 26. júla 2000 doručený krajskému súdu na odvolacie konanie.

43. Okresnému súdu bolo 25. októbra 2000 doručené uznesenie krajského súdu č. k. 26 Cob 273/00-92 z 12. októbra 2000, ktorým bolo prvostupňové rozhodnutie potvrdené (uznesenie bolo doručené účastníkom 2., resp. 7. novembra 2000).

44. Sťažovateľ podal okresnému súdu 27. novembra 2000 dovolanie, ktoré bolo 28. novembra 2000 doručené opatrovníčke žalovaného na vyjadrenie.

45. Súdny spis s opravným prostriedkom bol 4. decembra 2000 doručený najvyššiemu súdu.

46. Okresnému súdu bol 8. júna 2001 doručený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 28/2000 z 10. apríla 2001, ktorým sa „uznesenie odvolacieho súdu zo dňa 12. októbra 2000 č. k. 26 Cob 273/00-92 a uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 29. marca 2000 č. k. Cb 418/93-77 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie“.

V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

„(...) Nesporne v návrhu na začatie konania nie je na strane navrhovateľa riadne označený účastník konania. Ako vyplýva zo spisu bola od začatia konania na strane navrhovateľa ako účastníka konania fyzická osoba (podnikateľ), ktorej v priebehu konania zaniklo živnostenské oprávnenie. Fyzická osoba nesporne môže byť účastníkom konania, za splnenia zákonom stanovených predpokladov. Zo zápisnice z pojednávania (l. č. 23) je zrejmé, že navrhovateľ predložil rozhodnutie Obv. Úradu B. 3 z 18. 6. 1991 o povolení na podnikanie p. R. K. s obchodným menom vydavateľstvo R. – P. a podaním z 11. 12. 1996 (doručeným súdu 13. 12. 1996) požiadal o opravu označenia navrhovateľa (doplnením o meno a priezvisko podnikateľa). Ďalej bolo zistené, že živnostenské oprávnenie zo dňa 30. 12. 1998 ev. č. ŽO 9919/1992/Va p. R. K. vydavateľstvo R. – P. bolo ku dňu 17. 2. 1998 zrušené. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že navrhovateľ bol síce v návrhu na začatie

konania označený nesprávne, ale podľa výpisu z Okresného úradu B. III – živnostenský odbor, ako i zo zápisnice z pojednávania pred súdom prvého stupňa (na l. č. 23), ako i z podania navrhovateľa zo dňa 11. 12. 1996 (na l. č. 49) bol tento nedostatok odstránený a súd prvého stupňa začal vo veci konať, teda nemožno prisvedčiť tvrdeniu, že išlo o neexistujúci subjekt resp. že došlo k jeho zániku počas konania. Účastníkom na strane navrhovateľa je fyzická osoba, ktorá bola nesprávne označená, ale tento nedostatok bol odstránený (nesprávne označenie nie je neodstrániteľnou prekážkou konania). Navrhovateľ je nesporne fyzickou osobou s právnou subjektivitou, ktorá spĺňa predpoklady byť účastníkom konania podľa § 19 O. s. p. a skutočnosť, že jeho podnikateľské oprávnenie bolo zrušené, nie je v danom prípade právne relevantné. Odvolací súd preto pochybil, keď rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na uvedené skutočnosti dovolaniu vyhovel a podľa § 243b ods. 1, 2 O. s. p. uznesenie odvolacieho súdu ako i súdu prvého stupňa z dôvodu procesných nedostatkov zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, v ktorom tento rozhodne i o trovách konania. (...)“

Rozsudok najvyššieho súdu spolu s predvolaním na pojednávanie, ktorého termín bol stanovený na 24. október 2001, bol doručený účastníkom 26. septembra 2001 (opatrovníčke) a 2. októbra 2001 (právnej zástupkyňi sťažovateľa).

47. Na pojednávaní konanom 24. októbra 2001 bolo konanie v predmetnej veci z dôvodu neprítomnosti účastníkov prerušené podľa ustanovenia § 110 Občianskeho súdneho poriadku (uznesenie o prerušení konania č. k. Cb 418/93-119 bolo účastníkom doručené 10. decembra, resp. 18. decembra 2001).

48. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom okresnému súdu 30. januára 2002 odôvodnila svoju neúčast' (o 5 minút oneskorený príchod spôsobený hromadnou mestskou dopravou) na pojednávaní a žiadala, „aby súd bez ďalších prietáhov pokračoval v konaní vo veci samej“.

49. Toto podanie kvalifikoval okresný súd ako odvolanie a 26. júla 2002 ho doručil krajskému súdu na ďalšie konanie.

50. Krajský súd 11. novembra 2002 vrátil súdny spis sp. zn. Cb 418/93 „bez rozhodnutia o odvolaní, nakoľko podanie na č. l. 122 nie je odvolaním... ale návrhom na pokračovanie v konaní podľa § 111 ods. 3 O. s. p.“

51. Okresný súd 13. februára 2003 (predvolania boli expedované 26. marca 2003) stanovil termín pojednávania na 23. apríl 2003 (predvolania boli doručené opatrovateľke žalovaného 26. marca 2003 a právnej zástupkyňi sťažovateľa 31. marca 2003).

52. Pojednávanie konané 23. apríla 2003 za prítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľa bolo odročené na 3. november 2003 (predvolanie bolo doručené opatrovníčke žalovaného 29. septembra 2003).

53. Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 17. októbra 2003 žiadal, „... *aby súd rozhodol vec Cb 418/93 bez vytýčenia ústneho pojednávania na základe listinných dôkazov založených do spisu na pojednávaní dňa 26. januára 1995 ...*“.

54. Na pojednávaní konanom 3. novembra 2003 bolo konanie z dôvodu neprítomnosti účastníkov prerušené (uznesenie č. k. Cb 418/93-136 bolo účastníkom doručené 11., resp. 13. novembra 2003).

55. Uznesenie o prerušení konania napadol 20. novembra 2003 sťažovateľ odvolaním.

56. Súdny spis s opravným prostriedkom bol doručený krajskému súdu 18. februára 2004.

57. Okresnému súdu bolo 13. augusta 2004 doručené uznesenie krajského súdu č. k. 13 Cob 40/04-151 z 5. augusta 2004, ktorým bolo prvostupňové rozhodnutie potvrdené (druhostupňové rozhodnutie bolo účastníkom doručené 9., resp. 17. septembra 2004).

58. Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním doručeným okresnému súdu 13. októbra 2004 žiadala o urýchlené pokračovanie v konaní. Súčasne žiadala, aby okresný súd zabezpečil účasť opatrovníčky žalovaného na pojednávaní, resp. jej písomné stanovisko, či súhlasí, aby súd rozhodol vec v zmysle § 115a Občianskeho súdneho poriadku.

59. Okresný súd 14. októbra 2004 (predvolanie expedované 17. decembra 2004) stanovil termín pojednávania na 21. február 2005 s upozornením na možnosť uloženia poriadkovej pokuty (predvolania boli doručené účastníkom 17., resp. 21. decembra 2004).

60. Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním doručeným okresnému súdu 8. februára 2005 ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní (kolízia termínov pojednávania) a opätovne žiadala postupovať v zmysle § 115a Občianskeho súdneho poriadku.

61. Pojednávanie konané 21. februára 2005 bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov odročené na 9. máj 2005 (predvolania boli doručené účastníkom 2., resp. 4. marca 2005).

62. Podaním doručeným okresnému súdu 29. apríla 2005 vzniesol sťažovateľ námietku predpojatosti zákonného sudcu.

B

1. Sťažovateľ podaniami z 30. januára 2002, 16. októbra 2003, 11. októbra 2004 a 3. februára 2005 urgoval pokračovanie v konaní.

2. Predseda okresného súdu v odpovedi sp. zn. Spr. 2008/03 zo 14. februára 2003 na sťažovateľovu sťažnosť zo 6. februára 2003 právnej zástupkyňi sťažovateľa oznámil, že „... *prešetril stav konania vo veci... a zistil..., že vo veci je určený termín pojednávania..., predvolanie Vám bude doručené*“.

3. Ústavný súd dopytom 25. júla 2005 na okresnom súde zistil, že vo veci sa koná o sťažovateľovej námietke zaujatosti a že spis ešte nebol predložený krajskému súdu.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti uviedol: „... *Pokiaľ ide o sťažnosť na prietahy v konaní. Navrhovateľ sa domáha, aby zákonný sudca vo veci rozhodol v zmysle ust. § 115a O. s. p., s poukazom na dôkazy, ktoré vo veci doložil do spisu.*

Vzhľadom na to, že zákonný sudca JUDr. M. Ch. vyhodnotil v danom prípade ust. § 115a O. s. p. tak, že vo veci nariadil pojednávanie, nemožno takýto procesný postup sudcu považovať za prietah v konaní, či vyhýbanie sa sudcu vo veci meritórne rozhodnúť. Účastníci konania boli vo veci vypočutí iným zákonným sudcom v r. 1995 a keďže Dr. Ch. ako nový zákonný sudca dospel k záveru, že vo veci nemožno rozhodnúť len na základe listinných dôkazov a nariadil súdne pojednávanie, je povinnosťou účastníka sa na pojednávanie dostaviť a to bez ohľadu na to, či sa opatrovník odporcu k postupu podľa § 115a O. s. p. vyjadril, či nevyjadril.

Pokiaľ ide o odročenie pojednávania zo dňa 23. 4. 2002 (správne 23. 4. 2003, pozn.), nebolo odročené len pre neúčast' opatrovníka odporcu, ale aj pre neúčast' navrhovateľa, ktorého súd predvolal za účelom vykonania dôkazu jeho výsluchu. Pojednávanie sudca odročil na termín 3. 11. 2003, na toto pojednávanie sa účastníci bez ospravedlnenia nedostavili a preto súd uznesením konanie podľa § 110 O. s. p. prerušil. Navrhovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podal proti tomuto uzneseniu odvolanie 20. 11. 2003 a Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 13 Cob 40/04 zo dňa 5. 8. 2004, doručeného tunajšiemu súdu 13. 8. 2004, napadnuté uznesenie potvrdil. Dňa 13. 10. 2004 požiadala zástupkyňa navrhovateľa o pokračovanie v konaní s tým, aby súd zároveň vyzval opatrovníka k vyjadreniu pre postup súdu podľa § 115a O. s. p.

Úpravou zo dňa 14. 10. 2004 zákonný sudca vytýčil vo veci pojednávanie na deň 21. 2. 2005, teda nie po 2 rokoch, ako sa v sťažnosti uvádza. Na toto pojednávanie sa

navrhovateľ ani právna zástupkyňa navrhovateľa nedostavili, predvolanie bolo Dr. D. doručené 21. 12. 2004. Zákonný sudca vo veci vytýčil nový termín pojednávania na 9. 5. 2005 a dňa 29. 4. 2005 navrhovateľ podal námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi.

Som toho názoru, že zákonný sudca sa priedahov v konaní nedopustil.“

K vyjadreniu predsedu okresného súdu zaujala právna zástupkyňa sťažovateľa nasledovné stanovisko:

„1/ Keďže vec Cb 418/93 nie je trestnou vecou, nie je potrebné pri zmene sudcu znova vykonávať celé dokazovanie, ktoré bolo urobené už v r. 1995.

2/ Nezáonné zastavenie konania a neopodstatnené opakované prerušenia konania sú podľa môjho názoru nedôvodnými priedahmi v konaní, pričom je smutné, že KS Bratislava nezáonné rozhodnutia súdu 1. st. potvrdzuje, takže je potrebné obracať sa na NS SR.

3/ Ani raz, keď som sa na pojednávanie v tejto veci dostavila, súd nekonal ani ma nevypočul. Alebo konanie nezáonne zastavil, alebo zavrel predom mnou pojednávaciou miestnosť alebo pojednávanie odročoval pre neprítomnosť opatrovníka.

4/ Už len z týchto dôvodov bolo namieste uplatnenie postupu súdu podľa § 115a OSP, nakoľko je nesporné, že nedodržaním HZ odporca spôsobil môjmu klientovi rozsiahlu škodu, z ktorej vymáha len 100 tisíc SKK a súd má pre rozhodnutie všetky potrebné listinné dôkazy. Je však očividné, že veci rozhodnúť nechce, o čom svedčia aj argumenty uvedené v námietke zaujatosti.“

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 418/93, v ktorom s'ťažovateľ vystupuje ako navrhovateľ, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, podľa názoru ústavného súdu dĺžka napadnutého konania nebola závislá od jej zložitosti. Napokon, ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť vecí.

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, t. j. správania s'ťažovateľa v predmetnom konaní, ústavný súd bral do úvahy skutočnosť, že s'ťažovateľ aj napriek výzve okresného súdu z 13. augusta 1993 a urgovaniu jej splnenia, uhradil súdny poplatok až 13. júla 1994 (teda po uplynutí vyše jedného roka od podania žaloby) a svojou neúčast'ou na pojednávaniach (3. februára 1997, 25. augusta 1999, 11. októbra 1999, 24. októbra 2001, 3. novembra 2003, 21. februára 2005) spôsobil ich odročovanie, resp. prerušenie konania (pozri napr. bod 47 a 54 časti II. A odôvodnenia). Aj keď tieto skutočnosti významnou mierou predĺžili a skomplikovali doterajší priebeh konania, ústavný súd ich však nepovažuje za rozhodujúci dôvod predĺženia doteraz už vyše 12 rokov trvajúceho konania.

3.3. Ústavný súd ďalej skúmal postup okresného súdu v posudzovanom konaní z hľadiska zisťovania eventuálnych dôvodov (príčin) sťažovateľom namietaného porušenia označeného základného práva.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v predmetnej veci od jej nápadu na okresný súd (16. júla 1993) dosiaľ trvá vyše 12 rokov a okresný súd v merite veci ešte nerozhodol.

Na základe posúdenia postupu okresného súdu vyplývajúceho zo súdneho spisu sp. zn. Cb 418/93 ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol:

- od 7. novembra 1995 (odpoveď sťažovateľa na výzvu okresného súdu) do 25. októbra 1996 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní vyše 11 mesiacov;
- od 14. júla 1997 (odpoveď sťažovateľa na výzvu okresného súdu) do 29. júna 1999 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní jedného roka a vyše 11 mesiacov;
- od 29. marca 2000 (pojednávanie, uznesenie o zastavení konania) do 2. októbra 2001 (doručenie rozhodnutia najvyššieho súdu sťažovateľovi), t. j. v trvaní jedného roka a siedmich mesiacov (keď sa konalo o rozhodnutiach prvostupňového a odvolacieho súdu, ktoré boli „... z dôvodu procesných nedostatkov“ zrušené dovolacím súdom; pozri vyššie body 40 až 46 časti II. A odôvodnenia);
- od 30. januára 2002 (žiadosť sťažovateľa o pokračovanie v prerušenom konaní) do 26. marca 2003 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní jedného roka a vyše jedného mesiaca;

t. j. spolu v trvaní vyše päť a pol roka (67 mesiacov), bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, keď neboli vo veci vykonané úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas súdneho konania nachádza. Vzhľadom na tieto skutočnosti zistené v postupe okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v poukazovaní na spoluúčasť sťažovateľa na vzniku doterajšej dĺžky konania ústavný súd čiastočne akceptoval (napr. prihliadnutím na túto skutočnosť pri stanovení výšky finančného zadost'učinenia).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk z dôvodu, „... že nedôvodnými prietahmi v konaní zo strany súdu sa vymáhaná škoda po 12 rokoch trvania sporu znehodnotila na 1/3, ...“. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal za dôvodné priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu považuje za primerané vo výške 50 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 8. apríla 2005 a písomné stanovisko z 15. júla 2005 k vyjadreniu okresného súdu. Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t.j. 1/6 z výpočtového základu 15 008 Sk) je 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátke za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za tri úkony právnych služieb) 7 953 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2005